

Orientering for kontrollutvalget om fylkeskommunens arbeid med beredskap

Oppgaven

Kontrollutvalget ønsker en orientering om fylkeskommunens arbeid med beredskap.

Anmodningen konkretiseres gjennom seks konkrete spørsmål.

Vi ber om at det kan gis en orientering om dette på kontrollutvalgets møte den 26. mai, med utgangspunkt i disse spørsmålene:

- *Hva er fylkeskommunens rolle i beredskapsarbeidet?*
- *I hvilken grad oppfyller fylkeskommunen kravene til beredskapsplikt?*
- *Har fylkeskommunen et helhetlig, oppdatert og innøvd beredskapssystem som dekker hele spekteret av kriser, inkludert klimaekstremvær og endrede sikkerhetspolitiske rammebetingelser?*
- *Hva oppleves som utfordringene i beredskapsarbeidet? Med hilsen Konsek Trøndelag IKS*
- *Er roller, ansvar, finansiering og prioriteringer tilstrekkelig avklart ved endrede sikkerhetspolitiske rammebetingelser og økt tilstedeværelse fra Forsvaret, og hvordan påvirker dette fylkeskommunens planlegging, gjennomføring og samordning?*
- *Hvordan påvirker beredskapshensyn utviklingen av samferdselsprosjekter?*

Innledning

Hva menes med beredskap?

Det å være forberedt til innsats for å håndtere uønskede hendelser.

De seks spørsmålene omfatter hele krisespekteret. Svarene tar derfor utgangspunkt i alt arbeidet fylkeskommunen gjør innenfor alle typer beredskap, fra rollene som en del av totalforsvaret til beredskap for hendelser som kan oppstå under normal drift, og håndtering av disse.

Denne presentasjonen forsøker å dekke hele spekteret av utfordringer gjennom å svare på de konkrete spørsmålene, selv om deler av svarene berører flere spørsmål.

Et spørsmål retter seg konkret mot samferdsel. På samme måte som at samferdsel har egne konkrete beredskapsutfordringer, gjelder det for de fleste fagområdene. Helt generelle svar på spørsmålene blir dermed unøyaktig, samtidig som det blir for omfattende å svare detaljert på alt. Svarene skiller derfor på tjenesteområdene der det er naturlig, men forsøker å begrense detaljnivået så mye som mulig uten at det gjør svarene unøyaktig.

1. Hva er fylkeskommunens rolle i beredskapsarbeidet

Fylkeskommunen har mange roller å ivareta innenfor beredskap, og det er utfordrende å gi et klart og konkret svar på hva de er, fordi føringer ovenfra om disse både er utydelige og uavklarte. Totalberedskapskommisjonens rapport «*Nå er det alvor*», beskriver dette, og fylkeskommunen melder i høringsuttalelse til rapporten at vår rolle i beredskapsarbeidet er «utydelig» og «uoversiktlig».

Som en av konsekvensene av totalberedskapskommisjonens arbeid, utarbeider i disse dager direktoratet for sivil beredskap (DSB) en veileder for kommuner og fylkeskommuner sine roller og ansvar i sikkerhetspolitisk krise og krig. Veilederne skal komme ut 15. juni og vi har håp om at det vi oppfatter som uklart blir tydeligere i den.

Til nå har det i stor grad vært opp til fylkeskommunene selv å definere sin rolle inn i totalforsvaret, selv om det innenfor noen sektorer finnes konkrete oppdrag. De konkrete oppdragene beskrives nedenfor, men generelt skal fylkeskommunen som strategisk stab være i stand til å **håndtere hendelser, opprettholde normale tjenester og støtte forsvaret som en del av totalforsvaret, i hele krisespekteret**. Selv om beredskapsprinsippene tilsier at hendelsene konkret skal håndteres lenger ned i organisasjonen, har fylkesdirektøren og hans stab en viktig rolle i beredskapsarbeidet ved å sette strategisk stab.

Fylkeskommunens roller innenfor totalforsvaret er én del av det totale beredskapsarbeidet.

Samfunnssikkerhetsarbeidet og beredskapsplaner for fredstidshendelser er en annen del.

Fylkeskommunen har en viktig rolle innenfor **samfunnsutvikling**, der regional samfunnsutvikling og den regionale planmyndigheten er viktig for å bygge motstandskraft i befolkningen og i det regionale Totalforsvaret.

Utdanning og kompetanseutvikling bidrar til samhold, trygghet og økt utholdenhet gjennom kjente og trygge rammer. Kontinuerlig **utdanning** er avgjørende for å bevare vårt samfunn i krisetider.

Kulturminnene er vårt historiske lim og må beskyttes.

Tannhelsetjenesten er en del av **helseberedskapen**, og fylkeskommunen har som kjent ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten.

Fylkeskommunene en betydelig **beredskapsaktør i samferdselssektoren**, både som landets største veieier og forvalter av kollektivtransport.

Begrepet *kritisk samfunnsfunksjon* forbeholdes funksjoner som samfunnet ikke kan

klare seg uten i syv døgn eller kortere uten at dette truer befolkningens sikkerhet og/eller trygghet. Formålet med betegnelsen er å identifisere hvilke funksjoner som er kritiske og definere hvilken funksjonsevne det er nødvendig til enhver tid å opprettholde for å ivareta befolkningens og samfunnets behov, og befolkningens trygghetsfølelse.

Begrepet *kritisk infrastruktur* er definert som de anleggene og systemene som er nødvendige for å opprettholde samfunnets kritiske funksjoner. Transportsektoren er definert som en av de 14 kritisk samfunnsfunksjoner, en viktig del av samfunnssikkerheten i Norge og en grunnleggende nasjonal funksjon omfattet av [lov om nasjonal sikkerhet](#) (Sikkerhetsloven). Som følge av definisjonen av kritiske samfunnsfunksjoner må det ved hendelser iverksettes avbøtende tiltak innen syv døgn eller kortere.

Samfunnssikkerhet handler om samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av naturen, være et utslag av tekniske eller menneskelige feil eller bevisste handlinger.

Hovedhensikten med samfunnssikkerhetsarbeidet er å redusere sannsynligheten for at alvorlige uønskede hendelser skal inntreffe.

Nedenfor beskrives nærmere roller som er definert.

Samferdsel

Fylkeskommunene har [etter veglova](#) § 10 **ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap på sine fylkesveier, inkludert sine ferjesamband**. Fylkeskommunen skal samarbeide med statsforvalter, politiet, transportnæringen og andre sivile og militære myndigheter for en best mulig koordinert sivil transportberedskap.

Avklaring basert på risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) etter nærmere retningslinjer gitt av Samferdselsdepartementet anses tilstrekkelig.

Etter [forskrift for sivil transportberedskap](#) § 3 har «Fylkeskommunen ansvar for å sikre og tilrettelegge for en nødvendig og regionalt tilpasset **sivil transportberedskap** i fylket. Dette innebærer å avdekke hvilke kriser som kan utløse transportutfordringer, hvilke typer transportbehov det vil dreie seg om, og hvordan organiseringen kan gjøres hensiktsmessig.

Som veieier og kollektivtransportforvalter koordinerer fylkeskommunen transportberedskapen i samarbeid med Statsforvalter, Statens vegvesen, AtB og andre transportører og beredskapsaktører i fylket. Fylkeskommunen har også ansvar for å bistå og understøtte fylkesmannen i samordningsfunksjonen med nødvendige vei- og transportfaglige råd ved større regionale kriser.

Seksjon tannhelse

Seksjon tannhelse har ansvar for å **sørge for at tannhelsetjenester i rimelig grad er tilgjengelige for de som oppholder seg i regionen** både i fredstid, men også under øvelser, ved katastrofer og i krig (jf. ansvarsprinsippet).

Ansatte i tannhelsetjenesten er helsepersonell og kan også bli beordret til å utføre andre oppgaver enn tannhelsetjenester ved krig og krise.

Kompetanse

For kompetanseområdet har fylkesdirektøren definert nedenstående mål som grunnlag for/roller i beredskapsarbeidet:

- Sikre at alle videregående skoler og Trøndelag høyere yrkesfagskole har operative, oppdaterte og øvde krise- og beredskapsplaner.
- Styrke samvirke mellom skole, vertskommune og øvrige lokale beredskapsaktører.
- Etablere systematikk for øving, evaluering og kontinuerlig forbedring.
- Skape større likhet i struktur og kvalitet, samtidig som lokale behov ivaretas.

Kulturminner

Innenfor kulturminner er vår rolle først og fremst å veilede kommunene i deres beredskapsarbeid, for å sikre at viktige kulturmiljø som kirker, gravfelt og freda bygninger ivaretas.

Fylkeskommunen må ha egne beredskapsplaner for akutte hendelser som brann i freda kulturmiljø og andre klimarelaterte hendelser på kulturminner der vi er myndighet (dvs. alle freda kulturminner i Trøndelag – ca. 1000 bygg og 45 000 automatisk freda kulturminner).

I den senere tid har vi opplevd en del hærverk, og det må vi også lage beredskapsplaner for.

Vår rolle er knyttet til at vi er regional kulturmiljømyndighet og fylkeskommunen har fått overført ansvar for bevaring av kulturminner med nasjonal interesse, i tillegg til vårt selvstendige ansvar for å bevare kulturminner med regional interesse og verdi.

Det som forplikter oss, er primært Faro-konvensjonen (UNESCOs konvensjon om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt).

Riksantikvaren er nasjonal koordinator for implementeringen av Haag-konvensjonen. De jobber med utarbeidelse av veiledningsmateriell. Riksantikvaren er faglig rådgiver for statlige aktører, kommunene og fylkeskommunene.

Haag-konvensjonen (1954), sitat:

«Hindre at kulturverdier blir brukt som militære mål»

«Beskytte kulturminner under krig, og aktivt sikre dem mot ødeleggelse, hærverk og tyveri»

Haag-konvensjonens annen protokoll (1999) presiserer at kulturverdier skal beskyttes også i fredstid, og at nødvendige beredskapssystemer må være på plass.

2. I hvilken grad oppfyller fylkeskommunen kravene til beredskapsplikt?

Beredskapsplikt betyr at fylkeskommunen er **pålagt ved lov (sivilbeskyttelsesloven) å være forberedt på kriser og uønskede hendelser.**

Beredskapsplikt er kravet om å:

- forebygge risiko
- planlegge for kriser
- håndtere hendelser når de oppstår
- sikre at samfunnet fungerer også i ekstraordinære situasjoner

I praksis innebærer dette blant annet at vi skal:

1. Kartlegge risiko (ROS-analyse) – hva kan gå galt (flom, strømbrydd, pandemi, krig osv.)
2. Lage en overordnet beredskapsplan - hvordan håndtere ulike hendelser/kriser
3. Sørge for kriseledelse - klare roller, ansvar og beslutningslinjer
4. Øve og evaluere - trene på scenarioer og forbedre planene
5. Samordne med andre aktører – politi, helse, sivilforsvar, frivillige osv.

Svaret på i hvilken grad fylkeskommunen oppfyller kravene til beredskapsplikt vil nødvendigvis innebære tolkning og vurdering av hva som er godt nok ut fra ovenstående tiltak, og det er avhengig av at alle kravene og pliktene er kjente.

Den nye veilederen fra DSB vil i så måte kunne bli et godt grunnlag å basere et slikt svar på, men foreløpig baseres svarene både på rollene beskrevet under spørsmål 1 og ovenstående beskrivelse av beredskapsplikten.

Fylkeskommunen har ennå ikke gjennomført en helhetlig gjennomgang av alle lover og forskrifter som berører alle våre beredskapsansvar og vi har enda ikke gjennomført alle de ROS-analyser vi "burde ha gjennomført".

Beredskapsarbeidet har naturlig nok fått et større fokus den siste tiden, både som følge av den geopolitiske situasjonen og fordi klima blir våtere og villere, og det oppstår stadig flere vær-relaterte hendelser.

Det jobbes med risikovurderinger og planverk, eller oppdatering av disse, i hele fylkeskommunen, men så lenge det finnes uavklarte roller og spørsmål ved

ansvarsfordelingen, er det vanskelig å slå fast i hvilken grad vi oppfyller alle kravene innenfor beredskapsplikten.

Det planlegges med øvelser, det gjennomføres stadig håndtering av små og større hendelser – som også gir trening, og det er gjennomføres fast møtevirksomhet med andre beredskapsaktører og andre samarbeidsparter innenfor sikkerhets- og beredskapsarbeidet.

Fylkeskommunen imøtekommer derfor i hovedsak de viktigste kjente kravene i beredskapsplikten, selv om det gjenstår å oppdatere mye av det generelle planverket, avklare ansvar, og øve mer.

Nedenfor noe mer detaljert.

Samferdsel

[Fylkesdirektøren har utarbeidet egen sivil transportberedskapsplan](#) og utvikler spesifikke beredskapsplaner for særlig sårbare eller viktige strekninger. Dette gjelder særlig bruer, tunneler, ferje/hurtigbåtsamband og rasutsatte områder.

Beredskapsplanene skal følges opp med konkrete tiltak for å redusere sannsynlighet for, og konsekvenser av hendelser. Kommunene bør involveres i arbeidet med beredskapsplanene. Planen er bygd opp rundt scenariene i gjeldende fylkes-ROS. Arbeidet med ny fylkes-ROS pågår nå, ledet av Statsforvalteren i tett samarbeid med fylkeskommunen og andre berørte parter. Denne vil påvirke våre beredskapsplaner.

Tannhelse

Seksjon tannhelse har gjennomført en forenklet ROS-analyse for sikkerhet og beredskap i egen seksjon. ROS analysen tematiserer ikke sikkerhetspolitiske kriser og krig/væpnet konflikt, da det ble vurdert at dette må være en del av en helhetlig ROS for fylkeskommunen. Det er også behov for prinsipielle avklaringer om tjenestens innretning, tilgjengelighet, dimensjonering og organisering ved krig og væpnet konflikt. Dette arbeidet er påbegynt, og er organisert gjennom en nasjonal gruppe som arbeider med sikkerhet og beredskap.

Arbeidsgruppen som utarbeidet ROS-analysen for Seksjon tannhelse har kommet med anbefalinger om videre oppfølging. Arbeidet med dem er utsatt pga. prioritering av andre oppgaver, men er planlagt gjennomført i løpet av 2026.

Seksjonen har altså startet på arbeidet, men har ikke utarbeidet beredskapsplan iht. forskrift om kommunal beredskapsplikt. Følgelig oppfyller ikke seksjonen kravene til beredskapsplikt ennå.

Kompetanse

Innenfor kompetanseområdet mener fylkeskommunen å ha god kontroll både på rolle og ansvar. Det er laget gode beredskapsplaner som er koordinert med lokale aktører og i mange tilfeller også øvd. Evaluering av øvelser inngår fast. Kompetanse har planer for å øve alle sine skoler. Vi mener derfor at beredskapsplikten ivaretas godt innenfor kompetanse.

Kulturminner

Planverkene er ikke oppdaterte og dessverre ufullstendig. De må revideres og oppdateres. Vi har også behov for å jobbe mer systematisk med dette beredskapsarbeidet, spesielt med å dokumentere erfaringer/evaluere de hendelsene vi har hatt (Vangfeltet Oppdal, hærverk).

3. Har fylkeskommunen et helhetlig, oppdatert og innøvd beredskapssystem som dekker hele spekteret av kriser, inkludert klimaekstremvær og endrede sikkerhetspolitiske rammebetingelser?

Dette spørsmålet er i hovedsak besvart tidligere. Arbeidet med konkrete beredskapsplaner for hele krisespekteret er ikke i mål, selv om stadig flere planverk faller på plass. Det er også «strekk i laget» når det gjelder hvor mye som er øvd, men det planlegges for flere øvelser. Vi er nå inne i totalforsvarsåret, og det innebærer øving på flere nivå både som en del av det nasjonale opplegget statsforvalteren planlegger, men også i egen regi. Dette er viktig og i tråd med økt viktighet av beredskap i samfunnsplanleggingen.

Ferdige og innøvd planer vil styrke fylkeskommunens forebyggende arbeid og evne til gode tiltak i avvikssituasjoner, og det jobbes som sagt mye med dette.

Eksempelvis har allerede i dag både AtB og fylkeskommunen etablert, øvd og praktisert planer for typiske avvikssituasjoner. Disse vil oppdateres ifm. med arbeidet omtalt ovenfor.

Innenfor kompetanseområdet er beredskapssystemet både godt oppdatert og øvd.

4. Hva oppleves som utfordringene i beredskapsarbeidet?

Dette er adressert flere steder ovenfor. Noen generelle betraktninger nedenfor.

- Eksisterende lovverk og forskrifter er til dels ikke oppdatert etter at oppgavefordeling stat/fylke ble revidert (vei). Dette skaper uklarheter rundt forventninger og konkrete krav til beredskapsdrift og beredskapslagring.
- Videre ligger det uklarheter i eksisterende grensesnitt stat/fylke/kommuner og hvilken robusthet og hvilke kapasiteter fylket bør bidra med ved ulike scenarier. Uklarhetene er i stor grad kjent for staten og det pågår statlig arbeid for å konkretisere flere av disse.
- Økonomi er en stor utfordring. Kostnader til etablering og drift av for eksempel veier og kollektivtransport øker når systemene skal gjøres mer motstandsdyktig mot avvik og håndtere mer krevende scenarier, samt imøtekomme strengere klimamål. Når statlig finansiering ikke gjøres tilgjengelig, vil økt beredskap gå på bekostning av tjenestetilbudet, og den infrastrukturen vi tilbyr.
- Samspill/koordinering med staten er ufullstendig. Dette er et viktig poeng i våre innspill, for eksempel til nasjonal transportplan. Fylkesveiene har viktige oppgaver i å

sikre arealdekning og transportalternativ ved brudd i statlig infrastruktur, og NTP har så langt ikke lagt vekt på dette samspillet i tilstrekkelig grad.

En mer detaljert beskrivelse av utfordringer innenfor tannhelse følger nedenfor. Mange av dem er overførbare for de øvrige «leveransene» fylkeskommunen skal bidra med til i totalforsvaret.

Det er behov for å:

- avklare tannhelsetjenestens rolle som samfunnskritisk helsetjeneste, inkludert personell som er styrkedisponert.
Hvilken posisjon tannhelsepersonell skal ha i fritaksordninga i Forsvaret og Sivilforsvaret.
- avklare om tannhelsepersonell blir regnet som samfunnskritisk personell
- etablere et godt samvirke mellom Forsvarets tannhelsetjeneste og annen tannhelsetjeneste, både privat og offentlig. Det inkluderer kompetanseoppbygging, øvelser, tjenesteleveranse og ledelse i krisesituasjoner
- avklare fordeling av ansvar og myndighet mellom offentlig og privat sektor i kriser og krig
- etablere et nasjonalt system som gir kontinuerlig oppdatering over alt tannhelsepersonell, både privat og offentlig (store deler av tannhelsetjenesten er privat).
- å avklare ansvar og myndighet for at fylkeskommunen skal kunne innfri lovkrav knyttet til å sikre tilgjengelige tannhelsetjenester, oversikt og samordning av det samla tannhelsetilbudet
- å tydeliggjøre forventninger og konkretisere krav til beredskapsdrift og beredskapslagring i tannhelsetjenesten

Nasjonal arbeidsgruppe for beredskap har sendt henvendelser om dette til statsforvalter, helsedirektorat og helse- og omsorgsdepartementet. Vi har ikke fått svar på henvendelsene.

5. Er roller, ansvar, finansiering og prioriteringer tilstrekkelig avklart ved endrede sikkerhetspolitiske rammebetingelser og økt tilstedeværelse fra Forsvaret, og hvordan påvirker dette fylkeskommunens planlegging, gjennomføring og samordning?

Nei, det er de ikke.

Roller og ansvar er ikke avklart.

Finansiering av tiltak er mangelfull, og prioriteringene burde vært tydeligere.

Kravet til beredskapsplikt innenfor samferdsel er til dels uklart. Dette har fylkeskommunen flere ganger formidlet til staten, for eksempel i tidligere omtalte høring av totalforsvarskommisjonens rapport. NOU 2023:17 Nå er det alvor, ref [FU 213/23](#)

Det er ikke avklart hvilke deler av fylkeskommunen som kommer inn under fritaksordningen i forsvaret. Dette vil påvirke hvilke tilgjengelige ressurser vi har ved krig og krise. Det jobbes nasjonalt med dette.

Vi opplever også at det er uklart om/hvilke deler av tannhelsetjenesten som defineres som samfunnskritisk funksjon. Avklaringer omkring dette vil være viktig for å definere seksjon tannhelses rolle i beredskapsarbeid.

Neste svar utdyper om hvordan vi påvirkes av den økte oppmerksomheten på beredskap, men generelt fører de endrede sikkerhetspolitiske rammebetingelsene og økt tilstedeværelse fra Forsvaret til større behov for koordinering med flere parter og økt oppmerksomhet på sikkerhet og trusselvurderinger. Vi må bli mer årvåkne og vi bør intensivere det systematiske sikkerhetsarbeidet. Vi bruker mer ressurser, både tid og penger, på planlegging, øving og koordinering/samordning. Det meste blir mer komplisert.

6. Hvordan påvirker beredskapshensyn utviklingen av samferdselsprosjekter?

De blir mer komplekse og mer kostbare, som for resten av virksomheten.

Allerede nå opplever vi usikkerhet rundt energibærere og hvordan en stadig større elektrisk bilpark og flåte med båter evner å imøtekomme transportoppgavene innenfor alle mulige scenarier. Hvordan dette skal håndteres er uklart, men det synes åpenbart at det vil koste mye og være komplisert å etablere nok motstandsdyktig produksjon, distribusjon og lagring av elektrisk strøm til å forsyne transportflåten slik at den er operativ til enhver tid.

Fram mot 2060 forventes klimaendringer å gi økt belastning på transportinfrastrukturen. Hyppigere perioder med kraftig nedbør, flere temperaturvekslinger rundt frysepunktet og økt risiko for ras og flom, kan føre til flere hendelser som påvirker framkommeligheten i transportsystemet. Utviklingen i den sikkerhetspolitiske situasjonen gir transportsystemet en tydeligere rolle i beredskapssammenheng. Transportinfrastruktur er avgjørende både for sivil og militær forsyningsikkerhet og for militær mobilitet. I et lengre perspektiv vil dette innebære økte krav til kapasitet, bæreevne og robusthet i transportnettet. Historisk har transportsystemet i Norge i større grad vært planlagt med utgangspunkt i totalforsvarets behov. I flere tiår har dette perspektivet hatt mindre betydning i utviklingen av infrastrukturen. Dersom beredskap og militær mobilitet igjen

får større betydning, vil dette påvirke hvilke krav som stilles til transportsystemets robusthet framover.

Transportinfrastrukturen i Trøndelag er avgjørende for både næringslivets verdiskaping og samfunnets beredskap. Fylket har en næringsstruktur der havbruk, landbruk og industri utgjør sentrale eksportnæringer, og der transport av varer er avhengig av et velfungerende transportsystem. Trøndelag som et fylke midt i landet er et viktig knutepunkt for transportkorridorene nord-sør og øst-vest, med forbindelser mot både Nord-Norge og Sverige.

Næringsstrukturen i Trøndelag er preget av flere transportintensive næringer. Havbruk langs kysten, landbruk i store deler av fylket og industribedrifter i både kyst- og innlandsområder genererer store og jevne transportvolumer. Transportbehovet er derfor ikke bare knyttet til byområdene, men til et omfattende fylkesvegnett som knytter produksjonsområder til eksporthavner, terminaler og videre transport ut av regionen.

Disse forholdene øker behovet for et velfungerende og robust vegnett i Trøndelag og gir fylkesvegene en sentral rolle i å sikre infrastruktur for mange samfunnskritiske funksjoner.

Fylkesvegnettet i Trøndelag har allerede et betydelig vedlikeholdsetterslep. Dersom dagens nivå på drift og vedlikehold videreføres, vil deler av infrastrukturen miste sin funksjon, og dermed ikke kunne brukes som forutsatt. Dette vil gi enda mer krevende forhold knyttet til bæreevne, vegdekke og generell framkommelighet. Samtidig vil klimaendringer kunne øke belastningen på infrastrukturen. Hyppigere temperaturvekslinger rundt frysepunktet, mer nedbør og økt risiko for ras og flom forventes å føre til flere hendelser som påvirker framkommeligheten i transportsystemet. I tillegg står fylkesvegnettet foran en betydelig utfordring knyttet til bruer. En stor andel av forrige generasjons bruer vil i løpet av de neste 20–30 årene nå slutten av sin tekniske levetid. Behovet for forsterkning, rehabilitering eller utskifting kan derfor øke betydelig, noe som vil innebære store økonomiske utfordringer for fylkeskommunene. Samlet peker utviklingen mot økende krav til oppetid, bæreevne og robusthet i infrastrukturen, parallelt med at det økonomiske handlingsrommet til å håndtere denne utviklingen er begrenset.